

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Fenomén skautingu z filosofické perspektivy

Autorka práce: Bc. Nikol Horáčková

FHS UK 2018

Diplomová práce Nikol Horáčkové je jedním z méně obvyklých projektů specializace filosofická antropologie Katedry obecné antropologie. Oproti standardnějším pracím, jež využívají bezprostředně filosofickou tradici a jsou v tomto smyslu historicko-filosofické, je zde zadáním živý materiál společenské instituce, v tomto případě konkrétně organizace Junák – český skaut. Od začátku bylo záměrem věnovat se fenoménu skautství z principiální filosoficko-antropologické perspektivy: sledovat, jak skautská výchova využívá implicitní představu náležitého člověka (=skauta) a jakým způsobem tematizuje a realizuje transformaci výchovnými prostředky.

Práce je logicky členěna a vystavěna. Začíná představením výzkumné perspektivy, čili filosofické antropologie. Definuje svůj přístup a metodu. V druhém kroku je představeno samotné skautské hnutí, resp. jeho zakladatelé a jejich ideologické principy. Klíčové je přenesení důrazu na český terén a na vznik specificky české variety skautství. V třetím kroku se autorka věnuje analýze právě českého skautingu a jeho výchovných principů. Počínaje kapitolou 5 tedy zahajuje hlavní blok analýzy, který se zaměřuje na morálně-antropologické prvky skautského hnutí. Mezi podstatná témata, kterých si autorka všímá, je individualismus vs. kolektivismus, příroda/přirozenost vs. společnost, aj. Autorka ukazuje české skautské hnutí jako bytostně dvojznačné, založené na adopci dvou velmi odlišných a v zásadě neslučitelných ideologických zdrojích (Baden-Powel/Seton).

Práce je vystavěna především na materiálu textovém, sice na základních titulech skautského hnutí, osnovách, textech představitelů skautského hnutí, atp. Právě materiální základna je trochu chudší. Na jedné straně by bylo možné využít více cizojazyčné zdroje, na druhé straně pak byla ve hře i možnost zapojit kvalitativní antropologické metody, resp. polostrukturovaný rozhovor.

Nikol Horáčkové se daří podat synoptický obraz dějin a základních hodnotových rámců skautského hnutí, dále blíže analyzuje položky typické pro český skauting. Právě tato synoptičnost a poměrně jednolitá úroveň důslednosti analýzy je paradoxně práci na škodu. Tím klíčovým, co nakonec nevzniklo, je jistá analytická hloubka. V případě některého z klíčových motivů se ideálně mělo práci podařit rozklíčovat filosofický kontext, strukturu, konfiguraci. Tou možností, jež je především nasnadě a kde k podobné hlubší analytické sondě po mém soudu mělo dojít, je napětí mezi dvěma typy skautství, které se setkávají v české varietě. Autorka podává základní kontexty

střetu tradice baden-powellovské a setonovské, navíc zasazené do kontextu sokolského hnutí a Tyrše, konečně se věnuje Svojsíkově adaptaci těchto tradic do celistvého zárodečného jádra českého skautského hnutí. Samozřejmě neříkám, že práce neanalyzuje tyto vlivy. K čemu však nedochází, je analýza svébytně filosofická: ať už analýza historicko-filosofického kontextu, nebo analýza systematicko-filosofická, resp. systematická analýza morálně-filosofická. Autorka si všímá poměrně úzkého sepětí mezi postavami raného skautingu a dobovou filosofickou scénou, ale příliš tuto souvislost nevytěžuje. Podobně v náznaku zůstává i klíčová dvojí figura lidství ve skautingu: paramilitární skaut Baden-Powellův a zálesák/ušlechtilý divoch Setonův.

Je proto trochu škoda, že se práce pohybuje v terénu široce rozpjatém mezi pedagogiku, intelektuální dějiny a filosofii, aniž by se podařilo naplno prosadit právě filosofickou perspektivu.

Po formální stránce je práce v pořádku.

V celkovém pohledu považuji práci za zdařilou, byť nikoliv bez nedostatků. Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji jí hodnocení **velmi dobře**.

V Praze 16. září 2018

Jakub Marek, Ph.D.